

Одним із основних завдань даного органу була організація імміграційної роботи та боротьба з незаконною міграцією.

У 2001 р. було зареєстровано близько 127 тис. іноземців, які прибули в Україну з різною метою на тимчасове проживання. Разом з цим виявлено і задокументовано понад 45 тис. порушень правил перебування іноземців в Україні.

Однак, не зважаючи на значні успіхи у протидії нелегальній міграції, зокрема, завдяки проведенню оперативних заходів «Іноземець» та «Мігрант», проблема нелегальної міграції в Україні ускладнювалась, в першу чергу через недостатнє фінансове забезпечення заходів протидії цьому. Саме через недостатність фінансового забезпечення відбувалось зволікання із створенням у Київській області пункту збору іноземців та осіб без громадянства, які незаконно перебувають в Україні, для вирішення питань їх подальшого видворення.

За період з 20.10.2001 по 17.12.2002 в ході проведення оперативних заходів «Іноземець» та «Мігрант» було виявлено та притягнуто до відповідальності понад 47 тис. порушників правил перебування іноземців в Україні, виявлено 22,8 тис. нелегальних мігрантів, з яких близько 15,9 тис. видворено за межі держави (у тому числі, 2,3 тис. видворено у примусовому порядку) [8, арк. 171].

Відповідно до Угоди між Урядом України та Управлінням Верховного Комісара ООН у справах біженців, з метою надання допомоги органам міграційної служби України, було укладено Угоду між Представництвом УВКБ ООН в Україні та Державним Департаментом у справах національностей та міграції, який функціонував у складі Мін'юсту. Верховною Радою України прийнято Закон України «Про приєднання України до Конвенції про статус біженців та Протоколу щодо статусу біженців» 10.01.2002 2942-III [9, арк. 180].

Подальша робота органів міграційної служби України у напрямку протидії нелегальній міграції триває та є одним із основних завдань Державної міграційної служби України.

1. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (далі – ЦДАВО України). Ф. 5233, Оп. 2, Спр. 3774, Арк. 132.
2. ЦДАВО України. Ф. 5233, Оп. 2, Спр. 3774, Арк. 104.
3. ЦДАВО України. Ф. 5233, Оп. 2, Спр. 3774, Арк. 105.
4. ЦДАВО України. Ф. 5233, Оп. 2, Спр. 3774, Арк. 111.
5. ЦДАВО України. Ф. Р-2, Оп. 21, Спр. 547, Арк. 15.
6. ЦДАВО України. Ф. Р-2, Оп. 21, Спр. 547, Арк. 18.
7. ЦДАВО України. Ф. Р-2, Оп. 21, Спр. 547, Арк. 20.
8. ЦДАВО України. Ф. Р-2, Оп. 21, Спр. 1232, Арк. 171.
9. ЦДАВО України. Ф. Р-2, Оп. 21, Спр. 1232, Арк. 180.

Ірина ДРОК

завідувач науково-дослідної
лабораторії превентивної діяльності
та соціологічних досліджень
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна),
кандидат юридичних наук, доцент

<https://orcid.org/0000-0002-9722-2376>

**РЕІНТЕГРАЦІЯ ВЕТЕРАНІВ ЯК НЕВІД'ЄМНА
СКЛАДОВА БЕЗПЕКИ ГРОМАДИ**

Згідно з офіційною статистичною інформацією Міністерства у справах ветеранів України, внесеною до Єдиного державного реєстру ветеранів війни, станом на 01.01.2025 чисельність учасників бойових дій в Україні складає 1 071 499 осіб; чисельність учасників війни – 159 932 особи; чисельність осіб з інвалідністю внаслідок війни – 119 678 осіб [1]. За офіційними даними, 80 % ветеранів – це молоді люди середнього віку різного рівня освіти. При цьому уряд прогнозує збільшення кількості ветеранів до 5-6 мільйонів осіб після завершення бойових дій.

Аналіз ситуації, яка склалася вже сьогодні, дозволяє стверджувати про необхідність

розробки механізмів реінтеграції ветеранів в суспільство як на загальнодержавному, так і на місцевому рівнях. В інакшому випадку безпекова ситуація може ускладнюватися в громадах держави у короткостроковій та довгостроковій перспективах, зважаючи на значну кількість травмованих психологічно та фізично чоловіків з військовою підготовкою.

Реінтеграція ветеранів у цивільне життя є складним і багатогранним процесом, який вимагає комплексних заходів з боку держави, органів місцевого самоврядування, громадських організацій та самих ветеранів. Реінтеграція ветеранів охоплює соціальну, психологічну та професійну реабілітацію. Основними цілями такої реінтеграції є:

- відновлення фізичного та психічного здоров'я ветеранів;
- сприяння їхній соціальній адаптації та інтеграції у суспільство;
- забезпечення ветеранів необхідними ресурсами для повноцінного життя.

При цьому державні органи та органи місцевого самоврядування у процесі реінтеграції ветеранів забезпечують розробку та фінансування програм реінтеграції, створення необхідної нормативно-правової бази, координацію дій різних органів влади. Громадські організації зазвичай мають свій напрям діяльності: надання психологічної, соціальної та юридичної допомоги ветеранам, організація заходів для соціальної адаптації ветеранів. Проте і самі ветерани повинні мати активну позицію в процесі реінтеграції, прагнути до саморозвитку та соціальної адаптації.

Цей процес не лише має соціальне значення, а й є важливою складовою забезпечення безпеки громади, причому з кількох причин. По-перше, відбувається зменшення ризику соціальної напруги, яка може виникнути внаслідок незадоволеності ветеранів своїм становищем, соціальної ізоляції ветеранів, відчуття ними відчуження від суспільства. По-друге, внаслідок ефективної реінтеграції ветеранів у громаду посилюється соціальна згуртованість. Залучення ветеранів до громадської діяльності сприяє зміцненню соціальних зв'язків та підвищенню довіри між членами громади. По-третє, ефективна реабілітація ветеранів допомагає знизити ризик вчинення ними правопорушень, адже ветерани, які не можуть знайти своє місце в суспільстві, можуть вдаватися до протиправних дій. По-четверте, ветерани можуть стати активними учасниками громадського життя та сприяти зміцненню обороноздатності держави. Навички, отримані під час військової служби, такі як надання першої медичної допомоги, охорона публічного порядку, тактика дій в критичних ситуаціях, можуть бути корисними для забезпечення безпеки в громаді. Проаналізуємо кроки держави та об'єднаних територіальних громад Дніпропетровської області за напрямом реінтеграції ветеранів.

Міністерство у справах ветеранів України реалізує такі завдання на державному рівні:

1) формування і реалізація державної політики у сфері:

- соціального захисту ветеранів та членів їх сімей, зокрема забезпечення психологічної реабілітації, соціальної та професійної адаптації, зайнятості, підвищення конкурентоспроможності на ринку праці, а також санаторно-курортним лікуванням, житлом;
- надання довічних державних стипендій, щорічної виплати до Дня незалежності України разової грошової виплати (крім організації такої виплати);
- надання, позбавлення статусу та видачі посвідчень ветеранам та членам сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членам сімей загиблих (померлих) захисників і захисниць України;
- вшанування пам'яті ветеранів;
- залучення ветеранів до утвердження української національної та громадянської ідентичності, зокрема через реалізацію заходів національно-патріотичного та військово-патріотичного виховання;

2) забезпечення прав і свобод ветеранів та членів їх сімей;

3) забезпечення формування і ведення Єдиного державного реєстру ветеранів війни;

4) забезпечення розвитку спорту серед ветеранів війни [2].

До Єдиного державного реєстру ветеранів війни вносяться відомості про:

- ветеранів війни (учасників бойових дій, осіб з інвалідністю внаслідок війни та учасників війни);
- осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною;
- постраждалих учасників Революції Гідності;
- членів сімей вищевказаних осіб, членів сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, членів сімей загиблих (померлих) захисників і захисниць України [3].

В межах даного проекту варто відзначити систему е-Ветеран, що діє на базі Єдиного державного реєстру ветеранів війни, метою якої є підвищення рівня соціального захисту

ветеранів війни шляхом онлайн-контролю за реалізацією їхніх прав та гарантій. Маємо наголосити на необхідності подальшого розвитку цього реєстру з метою удосконалення надання ветеранам послуг, а саме:

- розміщення в єдиній електронній базі даних про ветеранів інформації про їхній статус, пільги та надані послуги;
- інтеграції цього реєстру з базами даних інших державних органів для забезпечення швидкого обміну інформацією.

На загальнодержавному рівні діють також окремі громадські проєкти, наприклад програма реінтеграції ветеранів, яка реалізується IREX із 2019 р. за підтримки Державного департаменту США і має на меті підвищення якості та доступності послуг для ветеранів України під час їх переходу від військового до цивільного життя. Це досягається шляхом зміцнення інституційної спроможності державних та недержавних структур, які надають такі послуги. Основні цілі програми охоплюють розширення доступу до психосоціальної та фізичної реабілітації, а також поліпшення можливостей професійного навчання, перекваліфікації та працевлаштування ветеранів, зокрема вразливих груп захисників [4].

На регіональному рівні у Дніпропетровській обласній військовій адміністрації так само застосовують комплексний підхід до реінтеграції ветеранів. Зокрема, на офіційному сайті Дніпропетровської ОВА розміщені інформаційні матеріали та роз'яснення для ветеранів та членів їх сімей [5]. Додатково працює гаряча лінія допомоги ветеранам та членам їхніх родин на базі Регіонального контактного центру (0 800 505 085) [6].

Крім того, активно реалізуються соціальні проєкти для ветеранів за ініціативи Дніпропетровської ОВА:

- соціально-освітній проєкт для ветеранів «ТитаниUA» [7];
- Путівник ветерана «ПІКСЕЛЬ» (2024) [8];
- Спорт для ветеранів: тренування у Дніпровському державному університеті внутрішніх справ [9];
- ГО «База++» – простір безоплатної реабілітації та реадaptaції ветеранів [10];
- Автошкола для осіб з інвалідністю у Дніпровському державному університеті внутрішніх справ (проєкт МВС України в рамках Національної стратегії створення безбар'єрного простору та за ініціативи першої леді України Олени Зеленської «Без бар'єрів») [11].

Отже, можемо спостерігати і рішучі кроки Дніпропетровської обласної військової адміністрації щодо реабілітації ветеранів із залученням державних органів, закладів вищої освіти та громадськості, і результати такої діяльності. Водночас хотілося б наголосити на необхідності ініціювати подібні проєкти на місцях, у територіальних громадах Дніпропетровської області та інших регіонів України, адже цей напрям є актуальним в контексті забезпечення безпеки громад.

Варто пам'ятати, що ветерани не є загрозою для суспільства. Вони – наші співгромадяни, які потребують підтримки та розуміння. Забезпечення ефективної реінтеграції ветеранів є не лише моральним обов'язком, але й інвестицією в безпеку та стабільність суспільства.

1. Статистична інформація. *Міністерство у справах ветеранів України*. URL : <https://mva.gov.ua/statistichni-dani-2>.

2. Деякі питання Міністерства у справах ветеранів: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2018 р. № 1175. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1175-2018-%D0%BF#Text>.

3. Про Єдиний державний реєстр ветеранів війни: Постанова Кабінету Міністрів України від 14.08.2019 р. № 700. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/700-2019-%D0%BF#Text>.

4. Програма реінтеграції ветеранів IREX. *Програма реінтеграції ветеранів*. URL : <https://veteran-reintegration.in.ua/>.

5. Ветеранам. *Дніпропетровська обласна військова адміністрація*. URL : <https://adm.dp.gov.ua/veteranam>.

6. У Дніпропетровській ОВА запрацювала гаряча лінія допомоги ветеранам та їхнім родинам. *Дніпропетровська обласна військова адміністрація*. URL : <https://adm.dp.gov.ua/news/u-dnipropetrovskij-ova-zapracyuvala-garyacha-liniya-dopomogi-veteranam-ta-yihnim-rodinam>.

7. Соціально-освітній проєкт для ветеранів «ТитаниUA». *Дніпропетровська обласна військова адміністрація*. URL : <https://adm.dp.gov.ua/veteranam/sotsialno-osvitnii-proiekt-dlia-veteraniv-tytanyua>.

8. Путівник ветерана «ПІКСЕЛЬ». Дніпро : Дніпропетровська ОВА, 2024. 25 с. URL : <https://adm.dp.gov.ua/storage/app/media/VETERAN/PutivnykVeteranaPiksel.pdf>.

9. Інформація щодо тренувань у Дніпровському державному університеті внутрішніх справ. *Дніпропетровська обласна військова адміністрація*. URL : <https://adm.dp.gov.ua/veteranam/informatsiia-shchodo-trenuvan-u-dduvs>.

10. ГО «База++» – простір безоплатної реабілітації та реадaptaції ветеранів. *Дніпропетровська обласна військова адміністрація*. URL : <https://adm.dp.gov.ua/veteranam/baza-plus-plus>.

11. У Дніпрі працює автошкола для людей з інвалідністю. *Дніпровський державний університет внутрішніх справ*. URL : <https://dduvs.edu.ua/2023/07/13/u-dnipri-pratsyuue-avtoshkola-dlya-lyudej-z-invalidnistyu/>.